

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT

GRAAD 12

SEPTEMBER 2022

REKENINGKUNDE V1

PUNTE: 150

TYD: 2 uur

Hierdie vraestel bestaan uit 13 bladsye, insluitend 'n formuleblad
en 'n 11-bladsy antwoordeboek.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

Lees die volgende instruksies aandagtig deur en volg dit noukeurig.

1. Beantwoord AL die vrae.
2. 'n Spesiale ANTWOORDEBOEK word verskaf waarin jy AL die vrae moet beantwoord.
3. Toon AL die bewerkings om deelpunte te verdien.
4. Jy mag 'n nieprogrammeerbare sakrekenaar gebruik.
5. Jy mag 'n donker potlood of blou/swart ink gebruik om die vrae te beantwoord.
6. Toon ALLE bewerkings tot EEN desimale punt, waar van toepassing.
7. Indien jy dit verkies, mag jy die Formuleblad met Finansiële Aanwysers wat aan die einde van hierdie vraestel aangeheg is, gebruik. Die gebruik van hierdie formuleblad is NIE verpligtend NIE.
8. Skryf netjies en leesbaar.
9. Gebruik die inligting in die tabel hieronder as 'n riglyn wanneer jy die vraestel beantwoord. Probeer om NIE daarvan af te wyk NIE.

VRAAG	ONDERWERP	PUNTE	TYD (minute)
1	Begrippe, Staat van Omvattende Inkomste en Staat van Finansiële Posisie	60	45
2	Finansiële aanwysers, Aandele Kapitaal-nota en Kontantvloei-berekeninge	40	30
3	Vertolking van Maatskappy Finansiële Inligting	35	30
4	Korporatiewe bestuur	15	15
TOTAAL		150	120

**HOU HIERDIE
BLADSY
SKOON.**

VRAAG 1: BEGRIPPE, STAAT VAN OMVATTENDE INKOMSTE EN STAAT VAN FINANSIËLE POSISIE

(60 punte; 45 minute)

- 1.1 Kies 'n verduideliking in KOLOM B wat by die term in KOLOM A pas. Skryf slegs die letter (A–E) langs die vraagnommers (1.1.1 tot 1.1.4) in die ANTWOORDEBOEK neer.

KOLOM A		KOLOM B	
1.1.1	Omsigtigheid	A	Dit dui die bates, laste en ekwiteit van die maatskappy aan
1.1.2	Staat van Omvattende Inkomste	B	Direkteursfooie moet afsonderlik in die finansiële state geopenbaar word en nie as deel van salarisse en lone nie
1.1.3	Wesenlikheid	C	Dit toon die invloed en uitvloeï van fondse vir die jaar
1.1.4	Staat van Finansiële Posisie	D	Die voorsiening vir oninbare skulde moet tot 5% van uitstaande debiteure aangesuiwer word
		E	Dit toon die wins of verlies vir die finansiële tydperk

(4 x 1)

(4)

1.2 JULA BEPERK

Jy word voorsien van die inligting vir die finansiële jaar geëindig 30 Junie 2022.

GEVRA:

1.2.1 Verwys na Inligting B (i):

Bereken die volgende:

- Die waarde van die eindvoorraad deur die spesifieke identifikasie-metode te gebruik (4)
- Die aantal mikrogolfoonde wat vermis word (2)

1.2.2 Verwys na Inligting A en B:

Gebruik die tabel verskaf om die korrekte netto wins na belasting vir die jaar geëindig 30 Junie 2022 te bereken. Dui '+' vir vermeerdering en '-' vir vermindering by elke aangesuiwerde bedrag aan.

(17)

1.2.3 Voltooi die Staat van Finansiële Posisie (Balansstaat) op 30 Junie 2022.

(33)

LET WEL:

- Aansuiwerings van Inligting B moet oorweeg word wanneer die Staat van Finansiële Posisie voltooi word.
- Toon bewerkings. Sekere syfers word in die ANTWOORDEBOEK verskaf.

INLIGTING:

A. Lys van saldo's voordat die foute en weglatings hieronder in ag geneem is.

Balansstaatrekening afdeling	30 Junie 2022 (R)	30 Junie 2021 (R)
Gewone aandelekapitaal	3 948 000	2 673 000
Behoue inkomste	?	1 100 300
Vaste bates teen drawaarde	?	
Vaste deposito	300 000	
Bank (gunstig)	276 000	
Verbandlening: BBS Bank	2 057 000	2 431 400
SAID: Inkomstebelasting (Voorlopige belasting)	947 620	
Aandeelhouders vir dividende	296 000	250 000
Handelsvoorraad	2 757 000	
Debiteurekontrole	1 595 000	
Voorsiening vir oninbare skulde	?	78 300
Krediteurekontrole	1 264 000	

B. Die netto wins voor belasting, R3 199 890, is bereken voordat die volgende in ag geneem/reggestel is:

- (i) Die volgende voorraaditems is uit die jaarlikse voorraadopnamesyfers weggelaat:

LET WEL: Die spesifieke identifikasie-metode is in gebruik vir voorraadwaardasie.

Gedurende die jaar				Voorraad op 30 Junie 2022	
Aankope			Verkope		
Item	Hoeveelheid	Eenheidsprys	Hoeveelheid	Hoeveelheid	Totale waarde
Televisies	1 200	R7 000	1 118	?	?
Mikrogolfoonde	2 000	R1 500	1 800	198	R297 000

- (ii) Die voorsiening vir oninbare skulde moet met R1 450 verhoog word.
- (iii) Verwys na die volgende vooraansuiweringsrekening:

Nominale rekening afdeling	
Direkteursfooie	R 992 000
Huurinkomste	76 000
Advertensies	54 000

- Die maatskappy het vyf (5) direkteure wat dieselfde maandelikse fooi verdien. Hulle was almal op 'n bonus gelykstaande aan een maand se fooi geregtig. Die bonus van EEN (1) direkteur is steeds uitstaande. Die uitstaande bonus is nie aangeteken nie.
- Huur vir Mei en Junie 2022 is nie ontvang nie. Dit is nog nie aangeteken nie. Let daarop dat die huur met 10% p.j. op 1 Junie elke jaar verhoog.
- 'n Advertensiekontrak vir R12 400 is vir die tydperk 1 Maart 2022 tot 31 Oktober 2022 betaal. Die vooruitbetaalde gedeelte is nie aangeteken nie.

(iv) Uttreksel uit die leningstaat ontvang vanaf BBS Bank op 30 Junie 2022:

Saldo op 1 Julie 2021	R2 431 400
Terugbetalings (rente ingesluit) vir die periode 1 Julie 2021 tot 30 Junie 2022	374 400
Saldo op 30 Junie 2022	2 246 000

- Die rente op lening is nog nie aangeteken nie.
- C. Nadat die aansuiwerings / regstellings hierbo in ag geneem is, is vasgestel dat die besigheid R17 400 vir inkomstebelasting vir die jaar oorbetaal het.
- D. Aandele en dividende:
- Die maatskappy het gedurende die jaar 90 000 aandele teruggekoop teen 'n totale koste van R698 000. Dit was R275 000 bo die gemiddelde aandeelprys.
 - Dividende op gewone aandele vir die jaar het R570 000 beloop.
- E. 'n Deel van die vaste deposito's sal op 30 Julie 2022 verval.
- F. 'n Gedeelte van die lening sal in die volgende finansiële jaar betaal word.
- G. Die bedrag vir vaste bates is die balanserende syfer.

**HOU HIERDIE
BLADSY
SKOON.**

VRAAG 2: FINANSIËLE AANWYSERS, AANDELE KAPITAAL-NOTA EN KONTANTVLOEIBEREKENINGE

(40 punte; 30 minute)

Die inligting het betrekking op Teresa Bpk. vir die finansiële jaar geëindig 28 Februarie 2022.

GEVRA:

2.1 Bereken die volgende finansiële aanwysers op 28 Februarie 2022.

2.1.1 Vuurproefverhouding (4)

2.1.2 % Opbrengs op gemiddelde kapitaal aangewend (5)

2.1.3 Dividend per aandeel (DPA) (4)

2.2 Voltooi die Gewone Aandelekapitaal-nota op 28 Februarie 2022. (3)

2.3 Bereken die volgende:

2.3.1 Verandering in ontvangbares (dui aan of dit 'n invloei of uitvloei van kontant is) (5)

2.3.2 Inkomstebelasting betaal (5)

2.3.3 Vaste bates aangekoop (4)

2.4 Voltooi die volgende afdelings van die Kontantvloeistaat.

2.4.1 Kontantgevolge van finansieringsaktiwiteite (7)

2.4.2 Netto verandering in kontant en kontantekwivalente (3)

INLIGTING:

A. Uittreksel uit die Staat van Omvattende Inkomste vir die jaar geëindig 28 Februarie 2022:

Verkope	R 3 500 000
Waardevermindering	810 700
Wins voor rente-uitgawe	1 726 000
Netto wins voor belasting	1 600 000

B. Inkomstebelasting is vir die huidige finansiële jaar teen 30% bereken.

C. Uittreksel uit die Staat van Finansiële Posisie op 28 Februarie:

	2022	2021
Vaste bates (drawaarde)	7 296 200	6 117 800
Vaste deposito	?	?
Bedryfsbates	1 536 500	1 461 200
Voorraad	671 000	590 000
Handelsdebiteure	829 000	796 200
Vooruitbetaalde uitgawes	33 000	0
SAID: Inkomstebelasting	0	13 800
Bank	0	61 200
Kleinkas	3 500	0
Gewone aandeelhoudersbelang	7 134 500	5 520 000
Gewone aandeelkapitaal	6 240 000	5 100 000
Behoue inkomste	894 500	420 000
Nie-bedryfslaste	1 050 000	1 400 000
Bedryfslaste	1 048 200	959 000
Handelskrediteure	700 700	777 000
SAID: Inkomstebelasting	28 600	0
Aandeelhouders vir dividende	292 500	182 000
Bankoortrekking	26 400	0

D. Geen vaste bates is verkoop nie, maar daar was toevoegings tot vaste bates gedurende die finansiële jaar.

E. Aandeelkapitaal en dividende:

1 Maart 2021	1 700 000 aandele was in uitreik.
30 Augustus 2021	Interim dividend betaal, R323 000.
31 Desember 2021	R1 620 000 ontvang vir addisionele aandele uitgereik.
27 Februarie 2022	150 000 aandele teruggekoop teen 20c bo die gemiddelde aandeelprys. Hierdie aandele kwalifiseer nie vir finale dividende nie.
28 Februarie 2022	'n Finale dividend van 15 sent per aandeel verklaar.

VRAAG 3: VERTOLKING VAN MAATSKAPPY FINANSIËLE INLIGTING
(35 punte; 30 minute)

Die inligting hou verband met twee maatskappye wat in die rekenaarbedryf handel dryf. Die finansiële jaar eindig elke jaar op 30 September.

LET WEL: Waar kommentaar of verduidelikings gevra word, haal finansiële aanwysers, syfers en tendense aan om jou antwoord te ondersteun.

GEVRA:

3.1 Winsgewendheid:

Identifiseer die maatskappy met die beter winsgewendheid finansiële aanwysers. Haal TWEE finansiële aanwysers aan. (3)

3.2 Likiditeit:

3.2.1 Verduidelik watter maatskappy se likiditeitsposisie aandeelhouers gelukkig sal maak. Haal TWEE finansiële aanwysers in jou verduideliking aan. (6)

3.2.2 Verduidelik TWEE punte oor hoe die ander maatskappy hul likiditeitsposisie kan verbeter. Verwys na 'n spesifieke finansiële aanwyser. (4)

3.3 Dividenduitbetalingsbeleid:

Lewer kommentaar op die verandering in die dividenduitbetalingsbeleid van ELKE maatskappy. Verskaf in ELKE geval 'n moontlike rede waarom die maatskappy op 'n verandering van beleid besluit het. Haal syfers aan. (6)

3.4 Risiko en hefboomfinansiering:

Lewer kommentaar oor hoe elke maatskappy hul risiko en hefboomfinansiering bestuur. Haal TWEE finansiële aanwysers in jou verduideliking aan. (8)

3.5 Persentasie aandeelhouding en aandeelprys:

Die Bravo-familie het van hul aandele terugverkoop aan Dally Bpk. en Nana Bpk.

3.5.1 Lewer kommentaar op die prys wat betaal is vir die terugkoop van aandele deur Dally Bpk. Verskaf TWEE punte. Haal syfers aan. (4)

3.5.2 Verduidelik die effek van die terugkoop van aandele op die % aandeelhouding van die Bravo-familie in ELKE maatskappy. Verskaf 'n berekening om jou verduideliking te ondersteun. (4)

INLIGTING:**A. Uittreksels uit die rekeningkundige rekords aan die einde van elke finansiële jaar:**

	DALLY BPK		NANA BPK	
	Sept 2022	Sept 2021	Sept 2022	Sept 2021
Aantal uitgereikte aandele	1 500 000	1 750 000	1 950 000	2 100 000
Terugkoopprys	R15		R15	
Aantal aandele wat aan die einde van die jaar deur Bravo-familie besit word	765 000	1 015 000	942 000	1 092 000
% Aandeelhouding van die Bravo-familie	?	58%	?	52%

B. Finansiële aanwysers, rentekoers en markprys van aandele:

	DALLY BPK		NANA BPK	
	Sept 2022	Sept 2021	Sept 2022	Sept 2021
Winsopslag % behaal	45%		50%	
% Bedryfsuitgawes op verkope	31%		35%	
% Bedryfswins op verkope	25%		16%	
Vuurproefverhouding	1 : 1	0,6 : 1	0,7 : 1	0,9 : 1
Gemiddelde debiteure-invorderingsperiode	28 dae	46 dae	40 dae	45 dae
Skuld-ekwiteit verhouding	0,4 : 1	0,7 : 1	0,6 : 1	0,2 : 1
Dividenduitbetalingskoers	20%	60%	80%	25%
% Opbrengs op kapitaal aangewend	16%	12%	9%	13%
Rente op lening	12%	12%	12%	12%
Netto batewaarde per aandeel	1 260 sent	1 120 sent	1 000 sent	1 160 sent
Markprys	1 420 sent	1 390 sent	1 100 sent	1 380 sent

VRAAG 4: KORPORATIEWE BESTUUR**(15 punte; 15 minute)****GEVRA:**

4.1 Die volgende is 'n uittreksel uit die onafhanklike ouditeurverslag van Xuba Bpk.

Na ons mening is die finansiële state, in alle wesenlike opsigte, 'n billike weergawe van die finansiële posisie van die maatskappy soos op 28 Februarie 2022.

4.1.1 Identifiseer die tipe verslag wat deur die ouditeur uitgereik is. Gee EEN rede vir jou antwoord. (3)

4.1.2 Verduidelik die impak van so 'n verslag op die beeld van die maatskappy. Noem EEN punt. (2)

4.2 BRUCE Bpk. het een van die tenders ontvang, om huise ter waarde van R10 miljoen in die Matolo-gemeenskap te bou. Die Hoof Finansiële Beamppte (HFB) van Bruce Bpk. bied aan om 10% van die bedrag in kontant aan die Hoof Uitvoerende Beamppte (HUB) van die behuisingsprojek te betaal indien die tender toegeken word. Die HFB wil dit openbaar as korporatiewe sosiale verantwoordelikheid.

4.2.1 Verduidelik hoekom dit oneties is vir die HUB om hierdie aanbod te aanvaar. Noem TWEE punte. (4)

4.2.2 Noem moontlike implikasies vir die HUB sou hy hierdie aanbod aanvaar. Verduidelik TWEE punte. (4)

4.2.3 Stel TWEE maniere voor waarop korporatiewe sosiale verantwoordelikheid deur goeie korporatiewe bestuur bereik kan word. (2)

15**TOTAAL: 150**

GRAAD 12 REKENINGKUNDE-FORMULEBLAD MET FINANSIËLE AANWYSERS	
$\frac{\text{Bruto wins}}{\text{Verkope}} \times \frac{100}{1}$	$\frac{\text{Bruto wins}}{\text{Koste van verkope}} \times \frac{100}{1}$
$\frac{\text{Netto wins voor belasting}}{\text{Verkope}} \times \frac{100}{1}$	$\frac{\text{Netto wins na belasting}}{\text{Verkope}} \times \frac{100}{1}$
$\frac{\text{Bedryfsuitgawes}}{\text{Verkope}} \times \frac{100}{1}$	$\frac{\text{Bedryfswins}}{\text{Verkope}} \times \frac{100}{1}$
Totale bates : Totale laste	Bedryfsbates : Bedryfslaste
(Bedryfsbates – Voorraad) : Bedryfslaste	Niebedryfslaste : Aandeelhoudersbelang
(Handel en ander ontvangbare bedrae + Kontant en kontantekwivalente) : Bedryfslaste	
$\frac{\text{Gemiddelde handelsvoorraad}}{\text{Koste van verkope}} \times \frac{365}{1}$	$\frac{\text{Koste van verkope}}{\text{Gemiddelde handelsvoorraad}}$
$\frac{\text{Gemiddelde debiteure}}{\text{Kredietverkope}} \times \frac{365}{1}$	$\frac{\text{Gemiddelde krediteure}}{\text{Koste van verkope/Krediet aankope}} \times \frac{365}{1}$
$\frac{\text{Netto inkomste na belasting}}{\text{Gemiddelde aandeelhoudersbelang}} \times \frac{100}{1}$	$\frac{\text{Netto inkomste na belasting}}{\text{Getal uitgereikte aandeel}} \times \frac{100}{1}$ (*Sien nota hieronder)
$\frac{\text{Netto inkomste voor belasting + Rente op lenings}}{\text{Gemiddelde aandeelhoudersbelang + Gemiddelde niebedryfslaste}} \times \frac{100}{1}$	
$\frac{\text{Aandeelhoudersbelang}}{\text{Getal uitgereikte aandeel}} \times \frac{100}{1}$	$\frac{\text{Dividende vir die jaar}}{\text{Getal uitgereikte aandeel}} \times \frac{100}{1}$
$\frac{\text{Tussentydse dividende}}{\text{Getal uitgereikte aandeel}} \times \frac{100}{1}$	$\frac{\text{Finale dividende}}{\text{Getal uitgereikte aandeel}} \times \frac{100}{1}$
$\frac{\text{Dividende per aandeel}}{\text{Verdienste per aandeel}} \times \frac{100}{1}$	$\frac{\text{Dividende vir die jaar}}{\text{Netto inkomste na belasting}} \times \frac{100}{1}$
$\frac{\text{Totale vaste koste}}{\text{Verkoopprijs per eenheid – Veranderlike koste per eenheid}}$	
Nota: * In hierdie geval, indien daar 'n verandering in die aantal uitgereikte aandeel gedurende 'n finansiële jaar is, word die geweegdegemiddelde-getal aandeel in die praktyk gebruik.	

Naam:

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

SEPTEMBER 2022

**REKENINGKUNDE V1
ANTWOORDEBOEK**

VRAAG	MAKS. PUNTE	PUNTE BEHAAL	GEMODEREERDE PUNT
1	60		
2	40		
3	35		
4	15		
	150		

Hierdie antwoordeboek bestaan uit 11 bladsye.

VRAAG 1

1.1

1.1.1	
1.1.2	
1.1.3	
1.1.4	

4

1.2.1

Bereken die volgende:

BEWERKINGS	ANTWOORD
Eindvoorraad	
Voorraad wat vermis word:	

4

2

1.2.2 Bereken die korrekte netto wins na belasting vir die jaar geëindig 30 Junie 2022. Dui '+' vir vermeerdering en '-' vir vermindering by elke aangesuiwerde bedrag aan.

NO.	BEWERKINGS	ANTWOORD
	Foutiewe netto wins voor belasting	3 199 890
(i)	Voorraadverlies	
(ii)	Voorsiening vir oninbare skuld-aansuiwering	
(iii)	Direkteursfooie	
	Huur-inkomste	
	Advertensies	
(iv)	Rente-uitgawe	
	Inkomstebelasting	
	Netto wins na belasting	

17

1.2.3 STAAT VAN FINANSIËLE POSISIE OP 30 JUNIE 2022

BATES	
NIE-BEDRYFSBATES	
Vaste bates	
Finansiële bates	200 000
BEDRYFSBATES	
Vorrade	
Handels- en ander ontvangbares	
Kontant en kontantekwivalente	
TOTALE BATES	
EKWITEIT EN LASTE	
AANDEELHOUBERSBELANG	
Gewone aandeelkapitaal	3 948 000
NIE-BEDRYFSLASTE	
BEDRYFSLASTE	
Handels- en ander betaalbares	
Huidige deel van lening	185 000
TOTALE EKWITEIT EN LASTE	

33

TOTALE PUNTE

60

VRAAG 2

2.1 Bereken die volgende finansiële aanwysers op 28 Februarie 2022.

2.1.1 Vuurproefverhouding

BEWERKINGS	ANTWOORD

4

2.1.2 % Opbrengs op gemiddelde kapitaal aangewend

BEWERKINGS	ANTWOORD

5

2.1.3 Dividend per aandeel (DPA)

BEWERKINGS	ANTWOORD

4

2.2 Gewone Aandelekapitaal

1 700 000	Aandele in uitreik op 1 Maart 2021	5 100 000
(150 000)		
1 950 000	Saldo op 28 Februarie 2022	6 240 000

3

2.3 Bereken die volgende:

2.3.1 Verandering in ontvangbares (dui aan of dit 'n invloei of uitvloei van kontant is)

BEWERKINGS	ANTWOORD

5

2.3.2 Inkomstebelasting betaal

BEWERKINGS	ANTWOORD

5

2.3.3 Vaste bates aangekoop

BEWERKINGS	ANTWOORD

4

2.4 Voltooi die volgende afdelings van die Kontantvloeistaat.

2.4.1

KONTANTGEVOLGE VAN FINANSIERINGSAKTIWITEITE

7

2.4.2

NETTO VERANDERING IN KONTANT EN KONTANTEKWIVALENTE

Kontant (beginsaldo)	61 200
Kontant (eindsaldo)	

3

TOTALE PUNTE**40**

VRAAG 3**3.1 Winsgewendheid:**

Identifiseer die maatskappy met die beter winsgewendheid finansiële aanwysers. Haal TWEE finansiële aanwysers aan.

3

3.2 Likiditeit:

3.2.1 Verduidelik watter maatskappy se likiditeitsposisie aandeelhouders gelukkig sal maak. Haal TWEE finansiële aanwysers in jou verduideliking aan.

6

3.2.2 Verduidelik TWEE punte oor hoe die ander maatskappy hul likiditeitsposisie kan verbeter. Verwys na 'n spesifieke finansiële aanwyser.

4

3.3

Lewer kommentaar op die verandering in die dividenduitbetalingsbeleid van ELKE maatskappy. Verskaf in ELKE geval 'n moontlike rede waarom die maatskappy op 'n verandering van beleid besluit het. Haal syfers aan.

	Kommentaar	Verduideliking
Dally Bpk.		
Nana Bpk.		

6

3.4

Risiko en hefboomfinansiering:

Lewer kommentaar oor hoe elke maatskappy hul risiko en hefboomfinansiering bestuur. Haal TWEE finansiële aanwysers in jou verduideliking aan.

Dally Bpk.:

Nana Bpk.:

8

3.5 Persentasie aandeelhouing en aandeelprys:

3.5.1 Lewer kommentaar op die prys wat betaal is vir die terugkoop van aandeel deur Dally Bpk. Verskaf TWEE punte. Haal syfers aan.

4

3.5.2 Verduidelik die effek van die terugkoop van aandeel op die % aandeelhouing van die Bravo-familie in ELKE maatskappy. Verskaf 'n berekening om jou verduideliking te ondersteun.

Dally Bpk.:

Nana Bpk.:

4

TOTALE PUNTE

35

VRAAG 4

4.1.1 Identifiseer die tipe verslag wat deur die ouditeur uitgereik is. Gee EEN rede vir jou antwoord.

TIPE:

REDE:

3

4.1.2 Verduidelik die impak van so 'n verslag op die beeld van die maatskappy. Noem EEN punt.

2

4.2.1 Verduidelik hoekom dit oneties is vir die HUB om hierdie aanbod te aanvaar. Noem TWEE punte.

4

4.2.2 Noem moontlike implikasies vir die HUB sou hy hierdie aanbod aanvaar. Verduidelik TWEE punte.

4

4.2.3

Stel TWEE maniere voor hoe korporatiewe sosiale verantwoordelikheid bereik kan word deur goeie korporatiewe bestuur.

2

TOTALE PUNTE

15

TOTALE PUNTE: 150

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT

GRAAD 12

SEPTEMBER 2022

REKENINGKUNDE V1 NASIENRIGLYN

PUNTE: 150

NASIENBEGINSELS:

1. Tensy anders aangedui in die nasienriglyn, is strafpunte vir vreemde items slegs van toepassing indien 'n kandidaat nie punte op 'n ander plek in die vraag vir daardie item verloor het nie (geen strafpunte vir misplaaste item). Geen dubbelpenalisering toegepas nie.
2. Strafpunte vir plasing of swak aanbieding (bv. besonderhede) is slegs van toepassing indien die kandidaat punte vir die bedrae vir daardie item verdien het.
3. Volpunte vir korrekte antwoord. Indien die antwoord foutief is, merk die bewerkings wat voorsien is.
4. Indien 'n vooraansuiweringsyfer as 'n finale syfer getoon word, ken die bewerkingspunt toe vir daardie syfer (nie die metodepunt vir die antwoord nie). Let wel: As syfers aangedui in nasienriglyn vir komponente of bewerkings, dra hierdie nie die metode punt van die finale antwoord ook nie.
5. Tensy anders getoon, moet die positiewe of negatiewe effek van enige syfer in ag geneem word om die punt toe te ken. Indien geen + of – teken of hakie voorsien is nie, aanvaar dat die syfer positief is.
6. Waar aangedui word, ken deelpunte toe om die kwaliteit van antwoorde van kandidate te differensieer.
7. Waar strafpunte toegepas word, kan die punte vir daardie afdeling van die vraag nie as 'n negatiewe syfer getoon word nie.
8. Waar metodepunte toegeken word vir bewerking, moet die nasiener die redelikheid van die bewerking ondersoek.
9. 'Bewerking' beteken kontroleer bewerking. 'Een deel korrek' beteken bewerking en een deel korrek.
LET WEL: kontroleer bewerking moet +, –, x, ÷, wees of soos per nasienriglyn.
10. In bewerkings, moet nie punte toeken nie vir bewerking as teller en noemer omgeruil is – hierdie is ook van toepassing op verhoudings.
11. Met die toekenning van metodepunte, maak seker dat kandidate nie volpunte kry vir enige item wat foutief is nie, ten minste gedeeltelik. In sulke gevalle, moenie die metodespunt toeken nie. Dui aan met 'n ☐.
12. Wees bedag daarop dat party kandidate geldige alternatiewe buite die nasienriglyn kan verskaf.
13. Kodes f vreemde item; p = plasing/aanbieding

Hierdie nasienriglyn bestaan uit 11 bladsye.

VRAAG 1

1.1

1.1.1	D ✓
1.1.2	E ✓
1.1.3	B ✓
1.1.4	A ✓

4

1.2.1

Bereken die volgende:

BEWERKINGS	ANTWOORD
Eindvoorraad: $82 \times 7\,000$ $574\,000 \checkmark\checkmark + 297\,000 \checkmark$	$871\,000 \checkmark$ een deel korrek
Voorraad wat vermis word: $(200 - 198)$ $2 \times 1\,500$	$3\,000 \checkmark\checkmark$ een deel korrek

4

2

1.2.2 Bereken die korrekte netto wins na belasting vir die jaar geëindig 30 Junie 2022. Dui '+' vir vermeerdering en '-' vir vermindering by elke aangesuiwerde bedrag aan.

NO.	BEWERKINGS	ANTWOORD
	Foutiewe netto wins voor belasting	3 199 890
(i)	Voorraadverlies sien 1.1 hierbo	-3 000 ☒
(ii)	Voorsiening vir oninbare skuld-aansuiwering	-1 450 ☒
(iii)	Direkteursfooie $992\,000 \div 64$	-15 500 ☒
	Huur-inkomste $7\,600 \checkmark + 8\,360 \checkmark$	+15 960 ☒ *
	Advertering $12\,400 \div 2$	-6 200 ☒
(iv)	Rente-uitgawe $(2\,431\,400 - 374\,400)$ een punt $2\,246\,000 \checkmark - 2\,057\,000 \checkmark$	-189 000 ☒ *
	Inkomstebelasting $947\,620 \checkmark - 17\,400 \checkmark$	-930 220 ☒
	Netto wins na belasting bewerking	2 070 480 ☒

17

*een deel korrek

1.2.3 STAAT VAN FINANSIËLE POSISIE OP 30 JUNIE 2022

BATES			
NIE-BEDRYFSBASTES	TB - BB	4 536 570	✓
Vaste bates	NBB – Fin B	4 336 570	✓
Finansiële bates		200 000	
BEDRYFSBATES	bewerking	5 558 810	✓
Voorrade 2 757 000 ✓ + 871 000 ✓ – 3 000 ✓	sien 1.1 hierbo	3 625 000	✓*
Handels- en ander ontvangbares			
Advertensies Huur inkomste 1 595 000 ✓ - 79 750 ✓ + 6 200 ✓ + 15 960 ✓ + 17 400 ✓		1 554 810	✓*
Kontant en kontantekwivalente 276 000 ✓ + 100 000 ✓		376 000	✓*
TOTALE BATES	sien TE & L	10 095 380	✓*
EKWITEIT EN LASTE			
AANDEELHOUELSBELANG	bewerking	6 273 780	✓
Gewone aandeelkapitaal		3 948 000	
Behoue inkomste sien 1.2 NWNB 1 100 300 ✓ + 2 070 480 ✓ – 275 000 ✓ – 570 000 ✓		2 325 780	✓
NIE-BEDRYFSLASTE		2 061 100	
Verbandlening 2 246 000 ✓ – 185 000 ✓		2 061 100	✓*
BEDRYFSLASTE	bewerking	1 760 500	✓
Handels- en ander betaalbares			
Direkteursfooie 1 264 000 ✓ + 15 500 ✓		1 279 500	✓*
Huidige deel van lening		185 000	
Aandeelhouders vir dividende		296 000	✓
TOTALE EKWITEIT EN LASTE	bewerking	10 095 380	✓

*een deel korrek

TOTALE PUNTE

60

33

VRAAG 2

2.1 Bereken die volgende finansiële aanwysers op 28 Februarie 2022.

2.1.1 Vuurproefverhouding

BEWERKINGS	ANTWOORD
$\frac{1\,536\,500 - 671\,000}{829\,000 + 33\,000 + 3\,500} = \frac{865\,500}{1\,192\,000} \approx 0,726$	$0,8 : 1$ ☒ een deel korrek

4

2.1.2 % Opbrengs op gemiddelde kapitaal aangewend

BEWERKINGS	ANTWOORD
$\frac{1\,726\,000}{\frac{1}{2}(8\,184\,500 + 6\,920\,000)} \times 100^*$ $= \frac{1\,726\,000}{7\,552\,250} \times 100 = 22,8$	$22,8$ ☒ aanvaar 22,9 of 23 een deel korrek

* 100 is nie een deel korrek

5

2.1.3 Dividend per aandeel (DPA)

BEWERKINGS	ANTWOORD
$\frac{323\,000}{1\,700\,000} = 0,19$	$34c$ ☒ een deel korrek

4

2.2 Gewone Aandelekapitaal Nota

1 700 000	Aandele uitgereik op 1 Maart 2021	5 100 000
400 000 ✓	Addisionele aandele uitgereik	1 620 000 ✓
(150 000)	Aandele teruggekoop	(480 000) ☒
1 950 000	Saldo op 28 Februarie 2022	6 240 000

3

2.3 Bereken die volgende:

2.3.1 Verandering in ontvangbares (dui aan of dit 'n invloei of uitvloei van kontant is)

BEWERKINGS	ANTWOORD
een punt een punt $829\,000 + 33\,000$ $862\,000 \checkmark\checkmark - 796\,200 \checkmark$	$(65\,800) \checkmark$ een deel korrek

5

2.3.2 Inkomstebelasting betaal

BEWERKINGS	ANTWOORD
$-13\,800 \checkmark + 480\,000 \checkmark\checkmark - 28\,600 \checkmark$ Wees bewus van tekens omgekeer en gebruik van hakies of grootboekrek. formaat	$437\,600 \checkmark$ een deel korrek

5

2.3.3 Vaste bates aangekoop

BEWERKINGS	ANTWOORD
$7\,296\,200 \checkmark + 810\,700 \checkmark - 6\,117\,800 \checkmark$ Wees bewus van tekens omgekeer en gebruik van hakies of grootboekrek. formaat	$1\,989\,100 \checkmark$ een deel korrek

4

2.4 Voltooi die volgende afdelings van die Kontantvloeistaat.

2.4.1	KONTANTGEVOLGE VAN FINANSIERINGSAKTIVITEITE bewerking	760 000	☒
	Opbrengs uit uitgereikte aandele	1 620 000	✓
	Fondse gebruik om aandele terug te koop		
	150 000 x R3,40 ✓✓ of sien 2.2 hierbo 150 000 x 20c 480 000 + 30 000 een punt een punt	(510 000)	☒ *
	Verandering in lening 1 400 000 – 1 050 000	(350 000)	✓✓

7

*een deel korrek

2.4.2	NETTO VERANDERING IN KONTANT EN KONTANTEKWIVALENTE	(84 100)	✓
	Kontant (beginsaldo)	61 200	
	Kontant (eindsaldo) 3 500 – 26 400	(22 900)	✓✓

3

TOTALE PUNTE

40

VRAAG 3**3.1 Winsgewendheid:**

Identifiseer die maatskappy met die beter winsgewendheid finansiële aanwysers. Haal TWEE finansiële aanwysers aan.

Dally Bpk. ✓ Indien verkeerde maatskappy geïdentifiseer is, ken slegs punt toe vir aanwyser

% Bedryfsuitgawes op verkope – 31% ✓

% Bedryfswins op verkope – 25% ✓

3

3.2 Likiditeit:**3.2.1 Verduidelik watter maatskappy se likiditeitsposisie aandeelhouders gelukkig sal maak. Haal TWEE finansiële aanwysers in jou verduideliking aan.**

TWEE finansiële aanwysers (verduidelik tendens) van Dally Bpk. met syfers ✓✓ ✓✓
As syfers vir Nana getoon word, ken punte toe aan name van aanwysers (maks. 2 punte)

- Vuurproefverhouding het verbeter van 0,6 : 1 tot 1 : 1 / met 0,4 : 1
- Debiteure-invorderingstydperk het verbeter van 46 tot 28 dae / met 18 dae

Verduideliking ✓✓ **deelpunte vir onvolledige / gedeeltelike / onduidelike antwoorde**

- In staat om korttermynskuld te betaal sonder om voorraad te verkoop
- Debiteure vereffen hul rekeninge binne 30 dae

6

3.2.2 Verduidelik TWEE punte oor hoe die ander maatskappy hul likiditeitsposisie kan verbeter. Verwys na 'n spesifieke finansiële aanwyser.

Enige twee geldige antwoorde ✓✓ ✓✓ **deelpunte vir onvolledige / gedeeltelike / onduidelike antwoorde**

- Aanmanings (SMS'e, e-posse, oproepe ens.) stuur aan debiteure om betalings te maak.
- Afslag aangebied vir vroeë betaling.
- Hef rente vir laat betalings / agterstallige rekeninge

4

3.3 Lewer kommentaar op die verandering in die dividenduitbetalingsbeleid van ELKE maatskappy. Verskaf in ELKE geval 'n moontlike rede waarom die maatskappy op 'n verandering van beleid besluit het. Haal syfers aan.

	Kommentaar ✓ ✓ (met syfers)	Verduideliking ✓✓ ✓✓ deelpunte vir onvolledige / gedeeltelike / onduidelike antwoorde
Dally Bpk.	20% van verdienste as dividende in 2022 uitbetaal teenoor 60% in 2021 OF Het 80% van verdienste in 2022 behou vergeleke met 40% in 2022.	Hierdie maatskappy het meer wins behou om in die toekoms op groei/volhoubaarheid te fokus.
Nana Bpk.	Het 80% van verdienste as dividende in 2022 uitbetaal vergeleke met 25% in 2021. OF 20% van verdienste in 2022 behou vergeleke met 75% in 2022	Die maatskappy probeer aandeelhouders gelukkig hou. OF Direkteure wil vir die uitbetalingskoers in 2021 vergoed.

6

3.4 Risiko en hefboomfinansiering:

Lewer kommentaar oor hoe elke maatskappy hul risiko en hefboomfinansiering bestuur. Haal TWEE finansiële aanwysers in jou verduideliking aan.

Dally Bpk.: Finansiële aanwysers met syfers en tendens ✓ ✓ kommentaar ✓ ✓

Skuld-ekwiteitverhouding het van 0,7 : 1 tot 0,4 : 1 / met 0,3 : 1 verbeter
OOTKA het van 12% tot 16% / met 2,7% punte verbeter

Kommentaar:

- Finansiële risiko geneem is laer / maak minder gebruik van lenings
- Positief gerat / opbrengs is hoër as rentekoers op lenings (12%)

Nana Bpk: Finansiële aanwysers met syfers en tendens ✓ ✓ kommentaar ✓ ✓

- Skuld-ekwiteitverhouding het van 0,2 : 1 tot 0,6 : 1 / met 0,4 : 1 vermeerder
- OOTKA het van 13% tot 9% / met 4% punte verminder

Kommentaar vir 4 punte:

Finansiële risiko is hoër / maak meer gebruik van lenings

Negatief gerat / opbrengs is laer as die rentekoers op lenings (12%)

Gekombineerde kommentaar vir 4 punte:

Daly presteer beter met eie kapitaal, of laer risiko, terwyl Nana nie doeltreffend gebruik maak van verhoogde lening nie. Dit sal beter wees om die lening af te betaal

8

3.5 Persentasie aandeelhouing en aandeelprys:

3.5.1 Lewer kommentaar op die prys wat betaal is vir die terugkoop van aandeel deur Dally Bpk. Verskaf TWEE punte. Haal syfers aan.

Syfers mag by die verduideliking ingesluit word. Enige TWEE geldige punte ✓✓ ✓✓, waarvan ten minste een verband moet hou met 'n finansiële aanwyser met syfers: **deelpunte vir onvolledige, gedeeltelike of onduidelike antwoorde**

Billike prys betaal aan die aandeelhouer

- Die prys is billik aangesien die markprys 'n stygende neiging toon van R13,90 tot R14,20.
- Die prys is billik aangesien die netto batewaarde 'n stygende neiging toon van R11,20 tot R12,60.

OF

Onbillik teenoor die maatskappy / bestaande aandeelhouders – uitputting van die maatskappy se finansiële hulpbronne / swak bestuur van kontant

- Die prys is onbillik aangesien dit hoër is as die markprys van R14,20 / R13,90.
- Die prys is onbillik aangesien dit hoër is as die netto batewaarde van R12,60 / R11,20.

4

3.5.2 Verduidelik die effek van die terugkoop van aandeel op die % aandeelhouing van die Bravo-familie in ELKE maatskappy. Verskaf 'n berekening om jou verduideliking te ondersteun.

Verduideliking van % aandeelhouing ✓ Vergelyking in Dally Bpk. met syfers ✓
 Verduideliking van % aandeelhouing ✓ Vergelyking in Nana Bpk. met syfers ✓
 Wees bewus van gekombineerde verduideliking met syfers

Dally Bpk.:

Die Bravo-familie is steeds die meerderheidsaandeelhouer alhoewel die % van 58% tot 51% / met 7% punte gedaal het.

Nana Bpk.:

Die Bravo-familie was die meerderheidsaandeelhouer met 52% wat nou tot 48,3% / met 3,7%-punte gedaal het. Hulle het die status van meerderheidsaandeelhouer verloor.

4

TOTALE PUNTE

35

VRAAG 4

4.1.1 Identifiseer die tipe verslag wat deur die ouditeur uitgereik is. Gee EEN rede vir jou antwoord.

TIPE: Ongekwalfiseerde verslag ✓

REDE:

Een geldige punt ✓✓ **deelpunte vir gedeeltelike / onvolledige / onduidelike antwoorde**

Die ouditeure het geen probleme met inligting op die finansiële state gevind nie.

3

4.1.2 Verduidelik die impak van so 'n verslag op die beeld van die maatskappy. Noem EEN punt.

Een geldige punt ✓✓ **deelpunte vir gedeeltelike / onvolledige / onduidelike antwoorde**

- Goeie interne beheermaatreëls word toegepas
- Dit sal 'n positiewe impak op die aandeleprys / vraag na aandele hê
- Potensiële beleggers sal belangstel om aandele te koop
- Direkteure wat aangestel is, is betroubaar – sal nie vertroue in hulle verloor nie.

2

4.2.1 Verduidelik hoekom dit oneties is vir die HUB om hierdie aanbod te aanvaar. Noem TWEE punte.

TWEE geldige en verskillende punte ✓✓ ✓✓ **deelpunte vir onvolledige / gedeeltelike antwoorde**
Wees bewus van alternatiewe geldige antwoorde

- Dit is korrupsie / 'kick-backs' of omkoopgeld betrokke / onwettig.
- Onderhandse ooreenkoms wat nie die normale tenderprosesse volg nie
- Die finansiële hoof misbruik sy invloed/gesag.

4

4.2.2 Noem moontlike implikasies vir die HUB sou hy hierdie aanbod aanvaar. Verduidelik TWEE punte.

TWEE geldige en verskillende punte ✓✓ ✓✓ **deelpunte vir onvolledige / gedeeltelike antwoorde**
Wees bewus van alternatiewe geldige antwoorde

- Staar 'n dissiplinêre verhoor in die gesig
- Kan krimineel aangekla word
- Verloor sy posisie as direkteur
- Kompromitteer sy integriteit as HUB / verloor vertroue van die aandeelhouers

4

4.2.3 Stel TWEE maniere voor hoe korporatiewe sosiale verantwoordelikheid deur goeie korporatiewe bestuur bereik kan word.

TWEE geldige en verskillende punte ✓ ✓

Wees bewus van alternatiewe geldige antwoorde

- Deursigtige besluitneming
- Gereelde vergaderings met sleutelrolspelers
- Tydige verslagdoening – aanspreeklikheid
- Implementering van goeie interne beheermaatreëls – kontrole en teenwigte
- Toewysing van verantwoordelikheid en respek vir besluite van bestuurders
- Konstante toesig en ontwikkeling van werknemers
- Omsien na die belange van kliënte / klante
- Deelname aan gemeenskapsfunksies en dienslewering sinisiatiewe.

2

TOTALE PUNTE

15

TOTALE PUNTE: 150